

Kokainprobléma Magyarországon

Európában az elmúlt években a kokainfogyasztással összefüggő egészségügyi, szociális és jogi problémák növekedése az európai országok számára új kihívásként jelentkezett. Erre a kihívásra egyik válaszként az EU-5. Keretprogramban „Az európai kokain- és crack-fogyasztók kezelési szükségletei” címmel nemzetközi kutatási projekt indult be. A projektben nyolc európai ország egy-egy kutatócsoportja vesz részt: Anglia, Ausztria, Magyarország, Németország, Olaszország, Spanyolország, Svájc és Svédország. E kutatás keretében – első lépésként – a magyarországi kokain-fogyasztással kapcsolatos irodalmi adatokat tekintettük át.

A magyarországi kokainfogyasztásról rendkívül kevés adat áll rendelkezésünkre. A kokain magyarországi elterjedéséről, a kokainfogyasztás jellegzetességeiről a múlt század harmincas éveiben jelentek meg közlemények, elsősorban orvosi folyóiratokban (Donkó, 1992).

1933-ban Magyarországon egymillió lakosra 3,39 kg kokain jutott, ez 0,4 kg-mal több az európai átlagnál. Ez az arány fokozatosan csökkent: egy évvel később már csak 2,39 kg volt.

A korabeli elemzők a kokain magyarországi elterjedtségét két okra vezetik vissza. Egyrészt a 19. század nyolcvanas éveiben Európában a morfinizmus gyógyszereként alkalmazott kokain később Magyarországon is hasonló módon került felhasználásra; másrészt a helyi érzéstelenítőként használt szert fokozatosan kiszorították a kevésbé addiktív rokon-vegyületek (novokain, lidokain), emiatt a gyárak nem tudták legális úton értékesíteni a kokaint, és titkos úton adtak túl rajta. A fogyasztók rászoktatását azzal serkentették, hogy az első adagokat ingyen kínálták, elsősorban kávéházakban, éjszakai mulatóhelyeken.

A működését 1935. április 1-jén elkezdő Kábítószerellenőrző Központi Szerv nyilvántartásában az első évben 109 kábítószer-fogyasztó neve szerepelt, valamennyi kokaint használt. Közülük 39 férfi és 70 nő. A nők közül 49 perditá (prostituált). Az elsőként nyilvántartott 241 kábítószerüzér csaknem kizárólag kokainterjesztő. Egy évvel később ugyanez a szerv már 170 „toxikomániást” tart nyilván, de nem maradt fenn a fogyasztott drog szerint való csoportosítás. A 170 fő foglalkozása: 15 orvos, 54 prostituált, 6 gyógyszerész, 1 jogász, 1 ügyvéd, valamint artista, pincér, kereskedő, iparos, szakács és magánzó. A kokaint ebben az időben

kizárólag orrba szippantva fogyasztották. A nyilvántartottak számát már akkor is csak a jéghegy csúcsának tartották.

A harmincas évek klinikai tapasztalatai szerint a kokainisták labilis személyiségű, kiszámíthatatlan, szeszélyes és határozatlan jellemű emberek közül kerültek ki; főleg „pszichopáták” voltak. Sajátos szubkultúrát alkottak, „testületi életet éltek”, jól ismerték egymást, szoroson tartották egymással a kapcsolatot, külön tolvajnyelvük (különösen a kokain megnevezésére találtak sokféle kifejezést) és saját költészetük volt: a dadaizmus művészeti irányzata mögött – a harmincas évek magyar orvosainak megfigyelései szerint – kokainisták álltak. Titkos találkozóhelyeik voltak, ahol a drog használata és kereskedelme egy helyen zajlott. A kokainisták egy jelentős része a kokaint alkohollal kombinálta, míg egy másik, kevésbé nagy csoportjuk a morfin-függőségük gyógyításaként alkalmazott kokainra szokott rá.

A huszadik század harmincas éveit követően hosszú ideig semmilyen adat nem kerül nyilvánosságra a magyarországi kokain-fogyasztással kapcsolatban. 1990-től, a rendszerváltást követően szórványosan jelent meg néhány rövid hír a napi sajtóban kokainfoglalásokról. Erdemi információk csak az elmúlt öt évben láttak napvilágot.

Ennek ellenére szisztematikus adatgyűjtés a kokainról mind a mai napig nem történt Magyarországon, emiatt a rendelkezésre álló adatok száma kevés és megbízhatósága is sok esetben kérdéses.

Az elmúlt évek kokain-irodalma több téma köré csoportosítható: kokainkereskedelem és csempészet; a kokainfogyasztás epidemiológiája; a kokainfogyasztás jellemzői; kriminológiai adatok; terápiás adatok; megelőzés.

Kokainkereskedelem, kokaincsempészet

A CIA jelentése szerint (www.odci.gov) Magyarország „a délkelet-ázsiai heroin és cannabis fő átrakodó-központja és tranzitút vonal a dél-amerikai kokain számára”. A kokain négy bűnöző csoport, az olasz és az orosz maffia, az orosz szervezett bűnözés, valamint a nigériai bűnöző-szindikátusok tevékenysége révén kerül Európába és Magyarországra (Csabai, 2000). Hollósi György alezredes szerint is a Magyarországon tartózkodó nigériaiak egy része a Dél-Amerikából Nyugat-Európába irányuló, légi úton folytatott kokain-csempészet szer-

A CIA jelentése szerint Magyarország „a délkelet-ázsiai heroin és cannabis fő átrakodó-központja és tranzitút vonal a dél-amerikai kokain számára”.

vezésében érdekelt (H.H., 2001). Futárként gyakran alkalmaznak magyar turistákat (H.H., 2001). A Hetek című hetilap beszámolt arról, hogy egy magyar férfi 9,5 kg kokaint próbált Peruból kicsempészni, de elfogták és 20 éves börtön-büntetését tölti Peruban (Sebestyén, 2000). A csempészes módja az ún. „öszvérmódszer”: A kapszulába helyezett kokaint a futárok lenyelik, és emésztőrendszerükben hozzák be az országba. A kokain Európába egyes román (leginkább Constanta) és bolgár kikötők raktáraiból, illetve Hollandiából, Németországból és Ausztriából kerül (Hollósi, 2001). 2002. április 5-én 30 millió forint értékű kokaint találtak a ferihegyi vámósok egy román állampolgár csomagjában. Útvonala: Ecuador – Amsterdam – Budapest volt. Két kerámiaüvegben 24 kg kokaint találtak nála, amely a Vám- és Pénzügyőrség közleménye szerint 480 halálos adagnak megfelelő (VPOP Közlemény, 2002). Ugyancsak román állampolgárok bontatlan whiskys üvegeiben csaknem 2 kg kokaint találtak 1999-ben. A Vám- és Pénzügyőrség alezredese szerint egy USA-ba visszairányított csomagban lévő csizma talpában 425 gramm kokaint találtak (g.k.i., 1999).

A Nemzetbiztonsági Hivatal 2001-ik évi évkönyve szerint az elmúlt három évben a marihuána, az amfetamin és a heroin „tömeges” jelenléte volt meghatározó. A kokain, a hasis és az LSD is jelen van a drogpiacon, de illegális forgalmi mennyiségük jóval kisebb mértékű (NBH-Évkönyv, 2001). Ugyancsak a kokain mérsékelt jelenlétére utal Hollósi is. Megfigyelése szerint a kokain kiemelkedően magas ára (14.000-17.000 forint/gramm) miatt csak egy szűkebb réteg kábítószere. Jelzi ezt az elfogott kokain-kereskedők átlagos életkora (28,5 év) is, amely lényegesen magasabb, mint a többi szer terjesztőinek hasonló mutatója (Hollósi, 2000).

A Magyarországra került kokain kereskedői árai változóak. Váry szerint 1 gramm kokain 15.000 forintba kerül, szemben a 4000 forint/gramm heroinnal, az 1500-1800 forint/gramm ecstasy-val, valamint a 900-1000 forint/szál marihuánával (Váry, 2001).

Az Országos Rendőrfőkapitányság adatai szerint a kokainpiac Magyarországon nagy átfedést mutat az amfetaminpiaccal; a belföldi kokainfoglalatások elsősorban a kokain Észak-Dunántúli, Pest megyei és budapesti jelenlétét valószínűsítik (Hollósi, 2000). Ennek némiképp ellentmond a szegedi rendőrfőkapitány nyilatkozata, mely szerint az elmúlt két évben Szegeden 12,5 kg kokaint foglaltak le. Szegedi szórakozóhelyeken történt razzia során 11 fiatal vizeletében találtak amfetamint, kokaint és cannabis-t (Vrbovszki, 2001).

**A kokain
kiemelkedően
magas ára
(14.000-17.000
forint/gramm)
miatt csak egy
szűkebb réteg
kábítószere.**

**A drogfogyasztással
kapcsolatban nyilvántartott
halálos esetek száma
1995 és 1999 között**

A kokainfogyasztás epidemiológiája

A magyarországi amfetamin-kutatások eredményeinek ismertetése során Demetrovics a kokainproblémát elhanyagolt kutatási területként értékeli. Ennek egyik okaként a kokain magas árát jelöli meg, amely miatt alig elérhető a szélesebb rétegek számára. Utal arra ugyanakkor, hogy klinikai beszámolók is jelzik a kokainprobléma megjelenését a kezelőhelyeken. E beszámolók szerint a magas szociális státuszú rétegből kerülnek ki a fogyasztók. A szerző irodalmi hivatkozással nem támasztja alá állításait, így csak feltételezhetjük, hogy a magas szociális státuszra a kokain magas árából következett (Demetrovics, 2001b). Lipcsey szerint hazánk kábítószer-problémájára a kokain-abúzus kevésbé jellemző, mint a marihuána, az amfetamin származékok, valamint a heroin-addikció (Lipcsey, 1999).

Az Ifjúsági és Sportminisztérium 2000-ben és 2001-ben jelentést adott ki a magyarországi kábítószerhelyezetről. Ezekben a kiadványokban az elmúlt három év kábítószer-statisztikai adatait ismertetik. Az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézetben az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) keretében évente gyűjtött pszichiátriai és addiktológiai adatokból felépített adatbázis adatai szerint 1997-1999. között az egyes drogok fogyasztásával összefüggő halálesetek között kokain használatával összefüggő haláleset nem szerepelt (Porkoláb, 2000).

Ugyanebben a kötetben Ritter közli szerenkénti bontásban a halálesetek számát 1995-1999. között (Ritter, 2000). Eszerint 1998-ban kokain-fogyasztással összefüggésben 3 haláleset is volt (az adatforrás mindkét esetben az OPNI – Egészségügyi Minisztérium). A 2000. évi, az egyes szerekkel összefüggésben feltárt mortalitási adatok között a kokain nem szerepel (Porkoláb, 2001).

Kábítószerek típusa	1995	1996	1997	1998	1999
Ópiát típus	4	51	46	23	40
Amfetamin típus	2	1	1	4	1
Nyugtató típus	148	215	255	210	281
Kokain típus	-----	-----	-----	3	-----
Kannabisz típus	-----	-----	-----	-----	1
Hallucinogének	-----	-----	-----	1	-----
Szerves oldószerek	12	8	1	32	10
Politoxikománia, egyéb drog	38	13	36	65	5
Összesen	204	288	339	338	337

A kezelt páciensek körében míg az opiát-, amfetamin- és marihuánafogyasztás miatt kezelték száma és aránya évről évre folyamatosan növekedett, addig a kokain-fogyasztók aránya változatlan maradt (1-1,5 %), de abszolút számuk 6,5-szeresére nőtt 1995. óta.

Az ifjúsági korosztályban, a 15-19 évesek között, az arány hasonló (1 %).

Az 1998-ban kezelt páciensekhez képest 1999-ben az egészségügyi intézményekben kezelt kábítószer-fogyasztók szerhasználat szerinti megoszlásában valamennyi szer használóinak az aránya növekedett. A növekedés a hallucinogének fogyasztóinál volt a legmagasabb (58,9 %), míg a kokain használóinál a legalacsonyabb (2,3 %) (Ritter, 2000).

A jelentésben szereplő adatok ellentmondásosságára utal az a tény, hogy a 2000-ben megjelent jelentésben két szerző is közli az 1999. évben kezelt kábítószer-fogyasztó páciensek szeritípus szerinti megoszlási arányát, ugyanarra az adatforrásra utalva (OPNI – Egészségügyi Minisztérium), az adatok azonban eltérők.

A Ritter által közölt ábrán a kokain-fogyasztók aránya 2 %, szemben a Porkoláb által megadott 1 %-kal.

A 2000-ben egészségügyi intézményekben kezelt kokain-fogyasztók száma (171) és aránya (1 %) változatlan maradt az 1999. évihez képest.

Országos középiskolai felmérések

A megkérdezettek számát tekintve az eddigi legnagyobb adatfelvételre 1995. márciusában került sor a European School Survey Project on Alcohol and other Drugs 1995 (ESPAD'95) keretében. E kutatás 26 országban, köztük Magyarországon folyt. Magyarországon 17 ezer középiskolást kérdeztek meg. A kutatásvezetők szerint a minta iskolatípus, területi elhelyezkedés alapján az ország második osztályos középiskolai tanulóit reprezentálta. A kérdőív külön kérdezett rá a kokainhasználatra és külön a crack-fogyasztásra. Ugyanezt a vizsgálatot 1999-ben megismételték. A kokain- és crack-fogyasztás aránya minimális emelkedést mutat. Az egyes szerek élet-prevalencia értékei %-ban: kokain: 1,1; crack: 1,0; opiátok: 3,2 (feltehetően a heroint is tartalmazza); amfetaminok: 3,5; szerves oldószer: 4,7; LSD és más hallucinogének: 4,3; marihuána: 14,1. Nincs lényeges különbség a vizsgálatban részt vett európai országok diákjainak kokainfogyasztásával összehasonlítva (Paksi, 2001).

2000. tavaszán az ESPAD'99 budapesti mintájával megegyező mintán a korábbival tel-

A kokain-fogyasztók aránya változatlan maradt (1-1,5 %), de abszolút számuk 6,5-szeresére nőtt 1995. óta.

A kábítószer-bűncselekmények gyakorisága 1980. és 2000. között folyamatosan emelkedik a kokainos esetek lassú, egyenletes növekedése egyértelmű tendencia.

jesen azonos kérdéssorral megismételték az adatfelvételt. A kokain- (1,2 %) és crack-fogyasztás (1,0 %) arányát tekintve nem történt semmilyen változás (Elekes, Paksi, 2000).

Nagyvárosi táncos szórakozóhelyek vizsgálata

1999. október és december között 27, budapesti, pécsi, szombathelyi, debreceni és miskolci szórakozóhelyen 1507 személy kérdőíves vizsgálata során az egyes szerek használatának életprevalencia-értékei a következők voltak: marihuána 49,2 %; amfetamin 20,1 %; LSD 19,5 %; ecstasy 12,9 %; mágikus gomba 9,2 %; kokain 8,8 %; nitrogén-oxid: 9,8 %; opiátok 7,7 % (máktea 4,9 %, heroin 4 %) (Demetrovics, 1998a, 1998b, 2000, 2001a, 2001b).

2000. nyarán a „Pepsi sziget 2000”, egy hétig tartó fővárosi rendezvényen 853 véletlen módon kiválasztott fiatal kérdőíves vizsgálata során az egyes drogok élet-prevalencia-értékei így alakultak: marihuána 53,8 %; amfetamin 10,8 %; LSD 14,9 %; ecstasy 8,7; kokain 6,6 %.

Kriminológiai adatok

A kábítószer-bűncselekmények gyakorisága 1980. és 2000. között folyamatosan emelkedik (Erdősi, 2000, Kó, 2001). 1995-ben 429, 1996-ban 440, 1997-ben 943, 1998-ban 2068, 1999-ben 2860, 2000-ben 3445 esetben indult büntető eljárás (forrás: Egységes Rendőrségi és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika – ERÜBS). Szerek használata szerinti csoportosításban 1998-ban 61, 1999-ben 70, 2000-ben 99 kokain-fogyasztó ellen indult eljárás. A kommentátor szerint a kokainos esetek lassú, egyenletes növekedése egyértelmű tendencia (Kó, 2001).

Regionális felmérések adatai

1992-ben és 1993-ban négy magyarországi megyében és Budapesten készült azonos módszerrel és hasonló, középiskolai mintán kérdőíves vizsgálat, amely az egyes szerek, így a kokain használatára is irányult. A feltehetően a legtöbb kokain-fogyasztót befogadó Budapesten senki nem vallott be kokain-fogyasztást. Ezzel szemben Zala megyében a megkérdezettek 1,1 %-a, Tolna megyében

0,5 %-a, Baranya megyében 0,7 %-a, Szabolcs megyében 0,8 %-a (Elekes, Paksi, 2000).

Siófokon 1997. februárjában 682 középiskolai fiatal körében végzett, az iskolatípusokra reprezentatív városi vizsgálat szerint a megkérdezettek körében 1,3 % fogyasztott crack-et, 1 % kokaint 1-2 alkalommal. Negyvennél több alkalommal a résztvevők 0,1 %-a fogyasztott crack-et és kokaint.

Egy budapesti tanácsadó szolgálat forgalmi adatai

A budapesti Kék Pont Drogkonzultációs Központ 2001. éves beszámolója szerint 1997-ben és 1998-ban kokain-fogyasztással összefüggő probléma miatt senki nem kereste fel a központot. 1999-ben a páciensek 5,3 %-a, 2000-ben 3 %-a jelentkezett kokain-probléma miatt. A nagyságrend érzékeltetése céljából az új jelentkezők számát is ismertetjük. 1997: 248 páciens; 1998: 150 páciens; 1999: 200 páciens; 2000: 172 páciens. Ebből következik, hogy 1999-ben 11, 2000-ben 5 páciens látogatta meg a konzultációs központot kokain-fogyasztásból eredő probléma miatt.

A kokainfogyasztás jellemzői

Nagyon kevés adat áll rendelkezésre a hazai kokainfogyasztás jellemzőiről. Littmann beszámol egy páciensről, akinél kokain használatát követően az EKG típusos Brugada eltérést

mutatott (Littmann és mtsai, 2000; Littmann, 2001). Kokainmentes időszakban a páciens EKG-ja normális volt. Kokain inhalációt követően a V1-V2 elvezetésekben inkomplett jobbszár-blokkra emlékeztető terminális pozitívítás, valamint több mm-es ívelt ST-eleváció lépett fel. Az EKG-eltérés több napon át tartósan fennállt, majd egy héten belül fokozatosan normalizálódott.

2001. december 11-én Varga László, a Jehova Tanúi Egyház szóvivőjének társaságában, a Magyar Rádióban a „Gyógyulni – bármi áron” című műsorban egy gyógyult páciens beszámolt intravénás kokain- és heroin-fogyasztásáról. Elmondása szerint a kokain üldözési mániát okozott, azt képzelte, hogy titkos rendőrök üldözik, valaki áll az ajtaja előtt, a háta mögött. Az utcán követték, lefenyképezték, azt érezte, mindjárt elfogja a rendőrség. A kokain hatására „leépuult”, csak a drog érdekelte.

A magyarországi romák honlapján dr. Csorba József beszámol arról, hogy a kábítószer-problémák miatt kezeltek több, mint 20 %-a roma származású. A drogfogyasztó romák két típusát különbözteti meg; a tizenkét éves roma gyermekek „szípuzását”, illetve a 19 éves vagy ennél idősebb romák heroin-, kokain-, amfetamin- és LSD-használatát. Csorba megfigyelései szerint a romáknál sokkal hamarabb alakul ki függőség, mint a nem roma pácienseknél. A kifejődött függőség eseteiben a szer megvonásakor erősebb elvonási tünetek lépnek fel a nem roma páciensekhez képest. A férfi-nő arányban még nagyobb az eltolódás a férfiak javára: 7 férfi – 1 nő (nem romáknál 4 férfi 1 nő).

Gerevich József

A cikk kiegészítő ábráit, táblázatait lásd. www.evilagonline.hu

Irodalom

CIA-jelentés. <http://www.odci.gov>
 Csabai György: Transznacionális és aszimmetrikus kihívások. In: Katonai kislekikon. HVK TSZO, Budapest, 2000.
 Demetrovics Zsolt: Serkenő ifjúság. Educatio 2, 1998a, 282-293.
 Demetrovics Zsolt: Drog és diszkó Budapesten. Táncos szórakozóhelyeket látogató fiatalok szociodemográfiai jellemzői és drogfogyasztási szokásai. Budapesti Szociális Forrásközpont, Budapest, 1998b.
 Demetrovics Zsolt: Amfetamin és ecstasy használat budapesti diszkókban. In: Demetrovics Zsolt (szerk.): A szintetikus drogok világa. Animula, Budapest, 2000, 159-169.
 Demetrovics Zsolt: Drogproblémával kapcsolatos vizsgálatok 2000-ben. In: Ritter I. (szerk.): Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről - 2001. Ifjúsági és Sportminisztérium, Budapest, 2001a, 70-90. oldal
 Demetrovics Zsolt: Amfetamin típusú drogot használók Magyarországon a kutatások tükrében. In: Ritter I. (szerk.): Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről - 2001. Ifjúsági és Sportminisztérium, Budapest, 2001b, 184-192.
 Donkó Erzsébet: A hazai drogproblémák a századfordulótól a második világháborúig. In: Gerevich J., Veér A. (szerk.): A kábítószer kihívása. Gondolat, Budapest, 1992, 9-33.
 Drog-Stop felmérések. 1997. <http://www.drogstop.hu>
 Drog helyzet Siófokon. Felmérés a siófoki középiskolások körében, 1997. február. <http://www.siofok.hu>
 Elekes Zsuzsa: A kábítószer epidemiológiája Magyarországon. In: Füst Zsuzsanna, Wenger Tibor (szerk.): A kábítószerkérdés orvosi, jogi és társadalmi vonatkozásai. Farmakológiai és Farmakoterápiás Intézet, Humánmorfológiai

és Fejlődésbiológiai Intézet, Budapest, 2000, 213-240.
 Elekes Zsuzsa, Paksi Borbála: Önbevallásos vizsgálatok Magyarországon a kilencvenes években. In: Ritter I. (szerk.): Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről - 2000. Ifjúsági és Sportminisztérium, Budapest, 2000, 105-128.
 Erdősi Sándor: A kábítószerhelyzet bűnügyi vetülete. In: Ritter I. (szerk.): Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről - 2000. Ifjúsági és Sportminisztérium, Budapest, 2000, 71. oldal
 g. k. i.: Kokain a csizmatálpban. Magyar Fórum, 1999. 09. 02.
 H.H.: Százötven diszkódrogos, tízezer heroinista az országban. Interjú Hollósi György alezredessel, az ORFK kábítószerbűnözés elleni osztály vezetőhelyettesével. Zsaru Hetilap 2001. 05. 24.
 Hollósi György: Az illegális drogpia Magyarországon 1999-ben. In: Ritter I. (szerk.): Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről - 2000. Ifjúsági és Sportminisztérium, Budapest, 2000, 85-86. oldal
 Hollósi György: Az illegális drogpia jellemzői Magyarországon 2000-ben. In: Ritter I. (szerk.): Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről - 2001. Ifjúsági és Sportminisztérium, Budapest, 2001, 40-49. oldal
 Kék Pont beszámolója, 2001. <http://www.kekpoint.hu>
 Kossuth Rádió: Gyógyulni – bármi áron... 2001. december 11.
 Kó József: A kábítószerhelyzet bűnügyi vetülete. In: Ritter I. (szerk.): Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről - 2001. Ifjúsági és Sportminisztérium, Budapest, 2001, 50-53. oldal
 Lipcsey Attila: A drogfogyasztásról általában. Hippocrates, 2.évf., 1.szám, 1999, 97. oldal
 Littmann, László, MH Monroe, RH Svenson: Brudaga-type electrocardiographic pattern induced by cocaine. Mayo Clin Proc 2000; 75: 845-849.

Littmann László: A Brugada EKG minta klinikai spektruma. Cardiologia Hungarica 2001, 1, 7683.
 Nemzetbiztonsági Hivatal 2001. évi Évkönyve.
 Paksi Borbála: A magyarországi droghelyzet az európai adatok tükrében. In: Ritter I. (szerk.): Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről - 2001. Ifjúsági és Sportminisztérium, Budapest, 2001, 91-104. oldal
 Porkoláb Lajos: Egészségügyi statisztikai adatok a kábítószerfogyasztásról. In: Ritter I. (szerk.): Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről - 2000. Ifjúsági és Sportminisztérium, 2000, 42-44.
 Porkoláb Lajos, Grézló Orsolya: Egészségügyi statisztikai adatok a kábítószerfogyasztásról 2000. In: Ritter I. (szerk.): Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről - 2001. Ifjúsági és Sportminisztérium, Budapest, 2001, 20-36. oldal
 Ritter Ildikó: Rövid helyzetelemzés. In: Ritter I. (szerk.): Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről - 2000. Ifjúsági és Sportminisztérium, Budapest, 2000, 19-22. oldal
 Sebestyén István: Drogutazás. Magyar kábítószerceмпeszek itthon és külföldön. Hetek, 4. évf., 12. szám, 2000. 03. 18.
 Szenvedélybetegségek. RomaPage, a magyarországi romák weblapja, 2002. 08. 10.
 Szervezett bűnözés. A Nemzetbiztonsági Hivatal Évkönyve, 2001.
 Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságának közleménye: Kokain a kerámiaüvegben. 9007/49-2002.
 Váry István: A bódulat rabjai. Kábítószer az osztálykiránduláson. Heti Válasz, 1. évf., 8. szám, 2001. 06. 01.
 Vrbovszki Szabolcs: Gondok a Szeged